Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunnalle

1 Yleistä

Hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle 41/2016. Lausunnossa on pyydetty ottamaan kantaa esityksen vaikutuksiin poliisin toimintaan.

2 Sähköinen asiointi

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen sähköisen asioinnin käyttöönotolle henkilökortilla. Uuden säädettävän henkilökorttilain 10 §:n mukaan henkilökorttihakemuksen voisi panna vireille sähköisesti ja tietyissä tapauksissa henkilökortti voitaisiin myöntää kokonaan ilman henkilökohtaista käyntiä poliisilaitoksella. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöllisesti passilain 6 b §:ää.

Sähköisen asioinnin kehittäminen on ollut keskeinen poliisin lupahallinnon strateginen linjaus. Passiasioissa sähköinen asiointi otettiin käyttöön joulukuussa 2014. Sähköisestä asioinnista ja erityisesti ns. kevennetystä hakumenettelystä saatu palaute on ollut hyvää. Sähköinen asiointi helpottaa asiointia poliisissa ja sähköisesti vireille tulleiden hakemusten käsittely on poliisissa nopeampaa kuin tiskiasiointi. Joulukuun 2014 jälkeen jo lähes 156 000 passinhakijaa on saanut passin uusittua käymättä lainkaan poliisilaitoksella. Passin sähköisen asioinnin käyttöaste oli huhtikuussa 2016 60,1 prosenttia. Kevennetyn menettelyn hakemuksia oli kaikista passihakemuksista 25,3 prosenttia.

Poliisin lupahallinnon prosessien ja palveluiden kehittämisen kannalta on tärkeää, että passia ja henkilökorttia voidaan kehittää rinnakkain. Poliisille tulleen palautteen perustella on epäselvää, miksi passin ja henkilökortin hakumenettelyt ovat tällä hetkellä erilaisia. Tarkasta ohjeistuksesta huolimatta henkilökortin haussa on säännöllisesti epäselvyyttä siitä, että hakemus vaatii aina henkilökohtaisen käynnin poliisilaitoksella. Sähköisen asioinnin ulottaminen myös henkilökorttiin tukee siis poliisin tavoitetta sähköisten palveluiden kehittämisessä. Lisäksi yhteneväiset prosessit tuovat selkeyttä poliisin asiakkaiden näkökulmasta ja mahdollistavat prosessien tehokkaamman kehittämisen.

POLIISIHALLITUS
Asemapäällikönkatu14, PL 22, 00521 HELSINKI
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

3 Suoratoimitus

Myös suoratoimituksen käyttöönotto on ollut keskeinen kehityssuunta. Voimassaolevan lupahallintostrategian mukaan poliisin lupahallinto keskittyy ydintehtävien hoitamiseen. Näin ollen tehtävät, jotka eivät sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä, tulisi voida siirtää sellaisen yksityisen toimijan tuotettavaksi, jolle se luontevasti sopii.

Passin suoratoimitus otettiin käyttöön keväällä 2012. Passien luovutuspisteenä toimii tällä hetkellä passinvalmistajan alihankkija R-kioski. Poliisihallitus valvoo kioskien toimintaa ja seuraa toimitusten häiriötöntä kulkua yhdessä passinvalmistajan kanssa. Poikkeamiin on pystytty puuttumaan hyvin, ja toimitettuihin volyymeihin nähden palvelu on toiminut erinomaisesti. Hyvää palautetta on saatu kioskien hyvistä aukioloajoista sekä laajasta noutopisteverkostosta.

Suoratoimituksen ulottaminen myös henkilökortteihin tukee jälleen tavoitetta pyrkiä kehittämään passin ja henkilökortin haku- ja myöntöprosessia rinnakkain.

4 Ulkomaalaisen henkilökortin myöntämistä koskevat muutokset

Ulkomaalaisen henkilökortin myöntämistä koskevalla muutoksella ei arvioida olevan suurta vaikutusta poliisin toimintaan. Henkilökorttihakemusten määrän kasvua voidaan alkuvaiheessa odottaa, sillä muutos mahdollistaa henkilökortin myöntämisen myös sellaiselle henkilölle, jolla on muukalaispassissaan tai pakolaisen matkustusasiakirjassaan merkintä varmistamattomasta henkilöllisyydestä. Tällä ryhmällä ei ole aikaisemmin ollut mahdollisuutta saada henkilökorttia. Ajan myötä hakemusmäärien odotetaan tasoittuvan.

Ulkomaalaisen henkilökortin voimassaolon sitominen oleskeluluvan voimassaoloon voi lisätä jonkin verran peruutuspäätöksiä.

On hyvin vaikea arvioida etukäteen, mikä vaikutus myöntämistä koskevien edellytysten muutoksella on ulkomaalaisen henkilökortin käytettävyyteen. Eli hyväksytäänkö myös muutoksen jälkeen myönnetyt ulkomaalaisen henkilökortit yhtä laajasti henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana kuin aikaisemmat.

5 Voimaantulo

Hallituksen esityksen mukaan henkilökorttilain olisi tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2016. Ulkoasiainministeriön toimivaltaa koskevat säännökset tulisivat voimaan kuitenkin vasta 1.1.2017 ja sähköistä asiointia koskeva säännös 1.4.2017.

Poliisihallitus on kilpailuttanut henkilökorttien valmistamista ja toimittamista koskevan sopimuksen. Muutoksenhaun johdosta asia siirtyi Markkinaoikeuteen, jonka käsittelyn takia hankintasopimuksen tekeminen siirtyi ja uusien tuotteiden käyttöönotto on 1.1.2017.

Hallituksen esitys sisältää mahdollisuuden myöntää matkustusoikeudeton henkilökortti henkilölle, jolta on esityksen 17 §:n mukaan evätty henkilökortti. Tieto siitä, että kortilla ei ole matkustusoikeutta, merkittäisiin henkilökortin taustapuolelle tekstillä NOT VALID AS A TRAVEL DOCUMENT. Nykyisissä henkilökorttimalleissa ei ole varattuna tilaa tälle tekstille. Myöskään poliisin järjestelmästä lähtevässä tilaussanomassa ei ole tällä hetkellä paikkaa tiedolle. Toisin sanoen nykyisiin korttituotteisiin ei ole mahdollista toteuttaa tuota tekstiä. Sekä tilausrajapinnan muutoksessa että uusien henkilökorttimallien suunnittelussa on otettu tämä huomioon. Uudet kortit otetaan käyttöön kuitenkin vasta 1.1.2017.

Myöskään muiden tietojärjestelmämuutosten toteuttaminen ennen vuoden vaihdetta ei ole mahdollista.

Esitystä ehdotetaan muutettavaksi siten, että laki tulisi kokonaisuudessaan voimaan vuoden 2017 alusta ja sähköistä asiointia koskeva henkilökorttilain 10 § tulisi voimaan huhtikuussa 2017.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 18.05.2016 klo 12.44. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Ylitarkastaja Tarja Ranta